

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра банківської справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Регулювання діяльності системно важливих банків

Студентки 2 курсу 7м групи
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Управління
банківським бізнесом»

Велика Інна
Олександрівна

(підпис студента)

Науковий керівник
д-р екон. наук, професор кафедри
банківської справи

Шульга Наталія
Петрівна

*(підпис наукового
керівника)*

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, професор кафедри
банківської справи

Шульга Наталія
Петрівна

*(підпис Гаранта
магістерської
програми)*

Київ – 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет **фінансів та обліку** Кафедра **банківської справи**

Спеціальність, спеціалізація **072 «Фінанси, банківська справа та страхування», Управління банківським бізнесом**

Затверджую

Зав. кафедрою банківської справи

Шульга Н.П. _____

18 грудня 2020 р.

Завдання

**на випускний кваліфікаційний проект (роботу) студентів
Великій Інні Олександрівні**

1. Тема випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

Регулювання діяльності системно важливих банків

Затверджена наказом ректора від «04» листопада 2020 р. № 3286

2. Строк здачі студентом закінченого проекту (роботи) 19.11.2021 року

3. Цільова установка та вихідні дані до проекту (роботи)

Мета проекту (роботи) є розкриття теоретичних засад регулювання системно важливих банків, проведення аналізу їхньої діяльності та надання пропозицій щодо удосконалення регуляторного механізму.

Об'єкт дослідження системно важливі банки, в т.ч. АТ «Ощадбанк»

Предметом дослідження є процес регулювання діяльності системно важливих банків.

4. Перелік графічного матеріалу табл. Динаміка показників масштабів діяльності, достатності капіталу, ризиків, ліквідності, прибутковості системно важливих банків за останні 5 років. Частка системно важливих банків в активах, зобов'язаннях тощо.

5. Консультанти по проекту (роботі) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

6. Зміст випускного кваліфікаційного проекту (роботи) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади регулювання діяльності системно важливих банків

РОЗДІЛ 2. Діагностика діяльності СВБ в Україні

2.1. Місце СВБ в банківській системі

України.....

2.2. Аналіз показників достатності капіталу, ризиків, ліквідності та прибутковості СВБ України

РОЗДІЛ 3. Впровадження інноваційних підходів до регулювання діяльності СВБ

3.1. Досвід зарубіжних банків щодо регулювання діяльності системно важливих банків

3.2. Удосконалення регулювання діяльності СВБ в Україні

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

7. Календарний план виконання проекту (роботи)

№ з/п	Етапи виконання випускної кваліфікаційної роботи	Терміни виконання	
		план	факт
1	Узгодження плану та оформлення завдання	до 24.12.2020	
2	Подання статті на кафедру	до 01.03.2021	
3	Вступ. Розділ 1	до 20.04.2021	
4	Розділ 2	до 22.06.2021	
5	Розділ 3. Висновки	до 01.10.2021	
6	Подання роботи на кафедру	до 22.10.2021	
7	Попередній захист	до 02.11.2021	
8	Подання завершеної (переплетеної) роботи	до 19.11.2021	

8. Дата видачі завдання «18» грудня 2020 р.

9. Керівник випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

Д.е.н. Шульга Наталія Петрівна _____
(підпис)

10. Керівник освітньо-професійної програми

Д.е.н., проф. Шульга Наталія Петрівна

(підпис)

11. Завдання прийняв до виконання студент-дипломник

Велика Інна Олександрівна (підпис)

12. Відгук керівника випускного кваліфікаційного проекту (роботи)

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. В ній автор розкрила теоретичні положення регулювання діяльності системно-важливих банків. Автор роботи здійснила аналіз ролі СВБ в банківській системі України за обсягами активів, капіталу, зобов'язань, кредитного портфеля, ОВДП тощо; провела дослідження рівня кредитного ризику та ризику ліквідності, а також показників прибутковості одного з найбільших системно важливих банків – АТ «Ощадбанк» за останні три роки, що дозволило виявити суттєві проблеми в його діяльності.

Значну увагу автор роботи приділила дослідженню досвіду зарубіжних країн щодо регулювання діяльності системно важливих банків з урахуванням якого надані пропозиції стосовно удосконалення регулювання діяльності СВБ в Україні, а також одного із найбільших банків – АТ «Ощадбанк».

Випускна кваліфікаційна робота є самостійним дослідженням автора, ілюстрована численними таблицями та рисунками, має певну практичну цінність.

З урахуванням вищезазначеного, випускна кваліфікаційна робота на тему: «Регулювання діяльності системно важливих банків» відповідає вимогам вищої школи і допускається до захисту.

Керівник випускної кваліфікаційної роботи

Докт. екон. наук,
професор кафедри банківської справи
Шульга Н.П. _____

(підпис, дата)

13. Висновок про випускний кваліфікаційний проект (роботу)

Випускний кваліфікаційний проект (робота) студента

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник освітньо-професійної програми

(підпис, прізвище, ініціали)

Шульга Н.П. _____

Завідувач кафедри _____

(підпис, прізвище, ініціали)

Шульга Н.П. _____

«_____» _____ 201_____ р.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади регулювання діяльності системно важливих банків

РОЗДІЛ 2. Діагностика діяльності СВБ в Україні

2.1. Місце СВБ в банківській системі України

2.2. Аналіз показників достатності капіталу, ризиків, ліквідності та прибутковості СВБ України

РОЗДІЛ 3. Впровадження інноваційних підходів до регулювання діяльності СВБ

3.1. Досвід зарубіжних банків щодо регулювання діяльності системно важливих банків

3.2. Удосконалення регулювання діяльності СВБ в Україні

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Системно важливі банки – це банки неналежне функціонування яких призведе до появи системних ризиків. Вони мають значний вплив на стабільність усієї банківської системи України. Це обумовлено тим, що системно важливі банки (СВБ) концентрують значні обсяги капіталу, активів, зобов'язань, зазвичай, характеризуються значним обсягом та складністю операцій. У 2019 році було запроваджено оновлену методологію визначення системно важливих банків, яка у свою чергу точніше відображатиме значимість банків для фінансового ринку, оскільки передбачає розширення переліку показників ідентифікації системних банків та двоетапний процес визначення таких установ [8]. У випадку банкрутства СВБ може виникнути ланцюгова реакція порушення фінансової рівноваги інших фінансових установ, що призведе до дестабілізації фінансового ринку. З огляду зазначеного особливої актуальності набуває проблема регулювання діяльності СВБ.

Питання регулювання діяльності системно важливих банків постійно знаходиться в центрі уваги Базельського комітету та Ради з фінансової стабільності. Регулювання діяльності системно важливих банків досліджується багатьма як вітчизняними так і зарубіжними авторами. Зокрема, доречно виокремити публікації таких вчених: П.Прата [46], Я. Анвара [50], В.Новікова [39], Ф.Алєскєрова [37], Н.П.Шульги [35]. У працях цих та інших авторів висвітлено багато аспектів регулювання діяльності системно важливих банків, але водночас окремі науково-практичні питання залишаються гостро дискусійними, що обумовило необхідність проведення даного дослідження.

Метою проекту (роботи) є розкриття теоретичних засад регулювання системно важливих банків, проведення аналізу їхньої діяльності та надання пропозицій щодо регулювання регуляторного механізму.

Завдання, які потребують рішення:

- узагальнення підходів до трактування сутності поняття «системно важливий банк»;
- визначення місця системно важливих банків в банківській системі України;
- аналіз показників та дотримання нормативів достатності капіталу, ризиків, ліквідності та прибутковості СВБ України;
- розкриття діяльності системно важливих банків на досвіді зарубіжних країн;
- обґрунтування комплексу заходів Національного банку України щодо системи регулювання національних системно важливих банків.
- надання рекомендацій щодо удосконалення регулювання СВБ України.

Об’єктом дослідження є системно важливі банки.

Предметом дослідження є процес регулювання діяльності системно важливих банків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань регулювання системно важливих банків; офіційні дані Національного банку України; рекомендації Базельського комітету, фінансова звітність АТ "Ощадбанк"; дані наглядової статистики НБУ; дані про фінансову стабільність банків; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблеми.

Методи дослідження. Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативно-правові акти, статистичні та аналітичні дані Національного банку України та українських банків, монографії і наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених щодо дослідження питань ідентифікації та регулювання системно важливих банків.

Публікації. Результати, здобуті в ході написання роботи, були опубліковані в одній науковій публікації :1. Наукова стаття “Регулювання діяльності системно важливих банків” // Фінансові установи в умовах глобальних дисбалансів: зб. Ф 59 наук. ст. студ. / відп. Ред. Н.П. Шульга. - Київ : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2021. - с.30-34;

Обсяг та структура роботи. Робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 46 сторінок. В роботі представлено 12 таблиць, 2 рисунки, 5 додатків та використано 50 наукових джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ

Системно важливий банк (далі – СВБ) – це банк, діяльність якого впливає на стабільність усієї банківської системи. Базельський комітет з питань банківського нагляду наводить таке визначення СВБ: «Фінансова установа, банкрутство або можливі проблеми якої призвели б до значних збитків для всієї фінансової системи та для економіки в цілому через їхній розмір, складність та системну взаємопов'язаність». [44]

Можна виділити умовно три етапи розвитку системно важливих банків у різних країнах.

Перший етап розвитку СВБ розпочався ще у XVII ст. у Англії, Франції, Німеччині, Італії. Для цього етапу були характерні: створення перших акціонерних банків, розвиток малих комерційних банків до великих національних, розвиток приватного банківського бізнесу. У XVIII-XIX ст. до наведених попередньо країн з розвитком СВБ додалися Нідерланди і США, і характерними рисами даного часового проміжку були: розвиток поділу праці, міжнародної торгівлі і співробітництва у банківському бізнесі збільшення рівня конкуренції, активізація процесу регіоналізації.

Другий етап розвитку системно важливих банків тривав з XIX ст. по XX ст. у країнах Європи та США, зокрема характерними рисами можна виділити: розвиток міжнародного фінансування, виникнення мережі колоніальних банків, розширення спектру банківських послуг, підвищення ролі банків, та виникнення великих банків. З XX ст.-80pp. XX ст. до країн Європи та США ще приєдналася Японія, та особливостями даного етапу можна назвати: стрімкий розвиток глобалізації підвищення ролі міжнародних банків (як джерела фінансування різних країн), розвиток фондового ринку.

Третій етап 80pp. XX ст.-2009р. країни Європи, США, Японія та Китай - ключовими моментами стали: активна глобалізація, перші спроби виділення системно важливих банків, стрімкий розвиток міжнародного банківського бізнесу та банківських послуг, криза 2008-2009 рр., підвищення ролі банківських установ на всіх рівнях. З 2009 року в розвитку СВБ можна брати до уваги всі країни, так як розвиток даного напрямку розпочався в усіх країнах. До особливостей можна даного періоду можна віднести: визначення системно важливих банків (як окремих установ), визначення важливості та необхідності регулювання системно важливих банків, розробка рівня рекомендацій щодо регулювання та ідентифікації системно важливих банків .

До кінця XIX ст. банківські установи набували популярність і розвивалися в межах своєї країни і частково в інших країнах. Саме в процесі такого розвитку виникали великі банки, з розширеною мережею філій та відділень. Період середини-кінця XIX ст. був пов'язаний зі стрімким зростанням кількості банків, активізацією процесу концентрації банківського капіталу та диверсифікації банківської діяльності.

Проаналізувавши різні наукові джерела було встановлено, що занадто великі банки виникли в результаті:

- посилення банківської конкуренції;
- активізації діяльності банків з метою збільшити прибутки та диверсифікувати ризики, розширити спектр послуг та вийти на нові ринки;
- міжнародного поділу праці, інтернаціоналізації, інтеграції та глобалізації банківського бізнесу [25].

Активізація процесів злиття та поглинання дало поштовх великим банкам до розширення свого впливу на економіку та набуття ними статусу системно важливих [26].

Для фінансової системи кожен банк відіграє важливу роль, адже банкрутство будь якого за розміром банку може негативно вплинути на фінансовий сектор та економіку. Так як, виникають борги, клієнти можуть

втратити гроші. Саме тому, банківська сфера повинна суворо регулюватися та висувати певні вимоги до діяльності банків. Проте поява системно важливих банків, свідчить про вагомий вплив їх діяльності на стабільність інших банків, економіки та фінансової системи в цілому.

Поява СВБ, зумовлена соціальними і економічними передумовами, що були проявлені під час світової фінансової кризи.

В результаті чого стало зрозуміло, що будь-які проблеми, пов'язані з діяльністю СВБ, здатні спровокувати ланцюгову реакцію розповсюдження ризиків і підірвати стабільність інших банків та банківської системи в цілому. Майже кожна країна зіштовхнулася з проблемою подолання наслідків фінансових труднощів системно важливих банків. [6].

На стабільність банківської системи суттєво впливають системно важливі банки, що вимагає прийняття рішень зі сторони регулятора. Одним із таких рішень, є ефективна ідентифікація СВБ. Серед базових ознак системно важливих банків, зокрема можна виділити:

- 1) масштаби діяльності банку;
- 2) високий рівень довіри населення до банку;
- 3) присутність у всіх або у більшості регіонів;
- 4) взаємопов'язаність з переважною більшістю суб'єктів ринку,
- 5) надання послуг в інших сферах);
- 6) потужна інноваційна складова діяльності;
- 7) значна частка операцій банку на фондовому ринку та у наданні певного виду банківських послуг.

Підсумувавши наведені причини та ознаки можна сказати, що виникнення системно важливих банків мало поступовий характер, перш за все це обумовлено часовими рамками, відповідними умовами діяльності банків, існуючими кредитними відносинами, рівнем розвитку економіки та суспільства в цілому.

Поняття стабільності вживається відповідно до банківської системи, а ніж до окремого банку. [7]. Стабільність банківської системи є однією із найважливіших умов розвитку національної економіки. Саме тому важливу роль у забезпеченні її стабільності відіграють СВБ. Завдяки значним обсягам діяльності СВБ пропонують більш широкий асортимент продуктів та працюють на різних сегментах ринку. Такі банки користуються більшою довірою з боку клієнтів. Однією з основ стабільності банківської системи є правильна взаємодія СВБ з не системно важливими банками, адже взаємодія з іншими банками призведе до підвищення стійкості і самих СВБ, оскільки їх контрагенти зможуть відслідковувати їх стан зі своєї позиції. Це вплине на стабільність банківської системи в цілому.

Системно важливі банки у своїй діяльності керуються національними і глобальними інтересами, а чітке розуміння та усвідомлення керівництвом СВБ значення установи та їх відповідальності, повинно стимулювати їх до розробки комплексного інструментарію попередження боротьби з ризиками системно важливих банків.

Вплив діяльності СВБ на стабільність банківської системи у різних країнах має багато спільних рис, даний вплив можна розглянути через такі пункти (від національного до глобального рівнів):

- Розширення територіальної мережі;
- Створення іміджу надійного банку та зростання довіри клієнтів;
- Вихід за межі національних кордонів;
- Зв'язок з більшістю суб'єктів ринку;
- Набуття статусу національного системно важливого;
- Розширення впливу на міжнародному ринку капіталів;
- Злиття та поглинання, стратегічна співпраця, розширення спектру послуг за межі банківського ринку;
- Набуття статусу глобально системно важливого банку. [7]

Методологія визначення СВБ базується на рекомендаціях Європейського наглядового органу (ЕВА, European Banking Authority). Визначення системно важливих банків в Україні врегульовано Положенням про порядок визначення системно важливих банків.[21]

Національний банк щороку визначає системно важливі банки за даними на 1 січня у відповідності до Положення про порядок визначення системно важливих банків, затвердженого постановою правління Національного банку України №863 та здійснює посилений нагляд за ними. Підвищена увага регулятора до діяльності системно важливих установ необхідна для збереження фінансової стабільності. [44] Суттєве погіршення стану та банкрутство СВБ несе потенційні загрози та здатне спровокувати проблеми в банківській системі, негативно вплинути на фінансові ринки та реальний сектор економіки. Це може бути обумовлено їхнім розміром, складністю бізнес-моделей, незамінністю та системним взаємозв'язком з іншими учасниками ринку. СВБ, використовуючи свою вагу та значимість для ринку, можуть приймати рішення, які є вигідними для них, але не є оптимальними з точки зору стійкості та ефективності фінансової системи загалом. Такі дії знижують рівень ринкової дисципліни та викривлюють конкуренцію. Тож підвищена увага регулятора до діяльності системно важливих установ необхідна для збереження фінансової стабільності. [21]

Серед етапів ідентифікації системно важливих банків, можна виділити наступні:

1. Визначення основних критеріїв та індикаторів, що можуть охарактеризувати можливий негативний вплив СВБ на стабільність банківської системи;
2. Визначення значимості кожного критерію та кожного включеного до нього індикатора, з врахуванням особливостей банківської системи;
3. Формування вибірки банків для проведення процедури ідентифікації;
4. Обрахунок показників системної важливості для кожного банку вибірки;

5. Визначення та обґрунтування граничного значення показника системної важливості;
6. Визначення кількості блоків системної важливості та їх граничних інтервалів;
7. Розподіл ідентифікованих СВБ по блоках, в залежності від рівня системної важливості. [6].

Ідентифікація СВБ та впровадження певних заходів щодо регулювання дозволить підтримувати фінансову стабільність як банківської системи, так і економіки в цілому.

У 2019 році було запроваджено оновлену методологію визначення системно важливих банків, яка у свою чергу точніше відображатиме значимість банків для фінансового ринку, оскільки передбачає розширення переліку показників ідентифікації системних банків та двоетапний процес визначення таких установ [49]

Національний банк визначає системно важливі банки на підставі значення показника системної важливості банку, який розраховується за такими критеріями: розмір банку; ступінь фінансових взаємозв'язків; напрями діяльності. [27]

Наведені критерії характеризуються певними індикаторами, такими як:

Критерій “розмір банку” характеризується індикатором “розмір активів банку”.

Критерій “ступінь фінансових взаємозв'язків” характеризується такими індикаторами:

- 1) кошти, розміщені в банках-резидентах;
- 2) кошти, залучені від банків-резидентів;
- 3) зобов'язання нерезидентів перед банком;
- 4) зобов'язання банку перед нерезидентами.

Критерій “напрями діяльності” характеризується такими індикаторами:

- 1) кредити, надані клієнтам (крім кредитів, наданих банкам);
- 2) кошти на рахунках клієнтів (крім зобов'язань перед банками);

3) операції з використанням емітованих банком електронних платіжних засобів за звітний рік;

4) початкові платежі в системі електронних платежів за звітний рік;

5) гарантовані вклади фізичних осіб - вклади фізичних осіб, що гарантуються Фондом гарантування вкладів фізичних осіб відповідно до Закону України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб” або державою відповідно до частини другої статті 57 Закону України “Про банки і банківську діяльність”.

Регулятор здійснює посилений нагляд за СВБ та встановлює для них додаткові вимоги, щоб знизити ймовірності їхнього банкрутства.

Для СВБ установлюється буфер системної важливості.

Буфер системної важливості – додаткова вимога до основного капіталу. Банк формує буфер системної важливості понад нормативне значення достатності основного капіталу. Буфер капіталу підвищує спроможність банку покривати неочікувані збитки, що знижує ризик дефолту та масштаб його наслідків. Також буфер може частково нівелювати окремі конкурентні переваги системних установ – це робить ринкові умови роботи малих і середніх банків справедливішими. [21] Розмір буфера системної важливості залежить від показника системної важливості банку. СВБ зобов'язаний дотримуватися підвищеного нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) – не більше ніж 20 відсотків (загальна вимога – 25%).

Підвищені вимоги до СВБ починають діяти з 1 січня наступного року після набуття банком статусу СВБ та діють ще 12 місяців після втрати статусу. [21]

Національний банк здійснив щорічний перегляд переліку системно важливих банків. Кількість системно-важливих банків зменшилась на 1 установу – цьогоріч до переліку не потрапив Кредобанк. Отже, оновлений перелік включає 13 банків: А-Банк, Альфа-банк, ОТП банк, Ощадбанк, Південний, Приватбанк, ПУМБ, Райффайзен Банк Аваль, Таскомбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, Укрсиббанк, Універсал банк. [20]

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ СВБ В УКРАЇНІ

2.1. Місце СВБ в банківській системі України

Місце СВБ в банківській системі, передусім, виявляється у значних обсягах їх діяльності на банківському ринку. Завдяки довірі населення до діяльності СВБ, значним обсягам залучення ними коштів, вчасному виконанню зобов'язань перед клієнтами, а також розширенню асортименту депозитних послуг СВБ разом з діями НБУ здатні сприяти зменшенню готівкових операцій з іноземною валютою. СВБ мають потенційну здатність (кадрову, методичну, ресурсну, інформаційно-технологічну) до розширення обсягів операцій з цінними паперами. Здійснення НБУ виваженої політики щодо розміщення державних цінних паперів та розширення інструментів фондового ринку (зокрема, створення для цього законодавчої бази) сприятиме збільшенню обсягів операцій на ринку корпоративних цінних паперів. [18]

СВБ відіграють важливу роль в економіці країни, про що свідчить частка їх активів в банківській системі України (табл.2.1)

Таблиця 2.1

Частка СВБ та АТ "Ощадбанк" в активах банківської системи України за 2018-2020 рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
АТ "Ощадбанк"	292457443,37	15,06	280407431,40	14,72	268398897,68	12,43
Системно важливі банки	1491079793,40	76,80	1554143989,02	81,56	1751015483,91	81,11
Банківська система України	1941618486,07	100,00	1905480433,86	100,00	2158934931,44	100,00

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Аналізуючи 2018-2020 роки, можна побачити зростання частки СВБ в банківській системі - з 76,80% до 81,11%, на 4,31%. Аналізуючи активи АТ "Ощадбанк" бачимо спадання частки з 15,06% до 12,43% в банківській системі України, але враховуючи що СВБ 13, то такі частки у одного банку - досить значний показник, а отже вагомий вплив на СВБ вцілому. Зменшення активів АТ «Ощадбанк» відбулось за рахунок скорочення резервів та чистих активів. [33]

Лідуючі позиції СВБ відносяться також до зобов'язань по відношенню банків України (табл.2.2)

Таблиця 2.2

Частка СВБ та АТ "Ощадбанк" в зобов'язаннях банківської системи України за 2018-2020рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
АТ "Ощадбанк"	198236607,21	16,60	196540021,02	16,29	205875167,17	13,35
Системно важливі банки	940476467,62	78,78	989337622,46	81,99	1266318621,10	82,11
Банківська система України	1193856878,20	100,00	1206637903,26	100,00	1542159567,58	100,00

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Зобов'язання банків України у 2020 році порівняно з минулими роками збільшилися, що пояснюється не тільки розширенням масштабів банківської діяльності, але й певним впливом на цей процес інфляції. Аналогічна тенденція спостерігається по СВБ, яким належить вагома частка в сукупному обсязі зобов'язань по банківській системі України. Частка СВБ у 2018 році становила 78,78%, у 2019 році 81,99%, а у 2020 році - 82,11%. Протягом останніх років частка СВБ в зобов'язаннях банків зростає. Вагому частку займає АТ «Ощадбанк» в зобов'язаннях банківської системи України, що коливається в межах 13,35-16,60%.

Нині СВБ лідує за часткою капіталу в вітчизняній банківській системі (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Частка СВБ та АТ "Ощадбанк" в капіталі банківської системи України за 2018-2020рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
АТ "Ощадбанк"	13364605,76	9,45	19159889,19	09,71	24213381,23	11,39
Системно важливі банки	98062913,62	69,36	141735576,07	71,82	157147904,36	73,93
Банківська система України	141382183,53	100,00	197362037,11	100,00	212576738,29	100,00

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Аналізуючи місце системно важливих банків в капіталі банківської системи України протягом 2018-2021 року - бачимо зростання капіталу по банківській системі з 141382183,5 тис. грн до 212576738,29 тис.грн , відбулося значне зростання капіталу на 71194554,76 тис.грн, частка СВБ в капіталі також зросла з 69,36% до 73,93%. Доречно зауважити, що зросли також питома вага капіталу АТ "Ощадбанк" в банківській системі України з 9,45% до 11,39%. АТ "Ощадбанк" займає друге місце по частці капіталу серед усіх 13 СВБ.

Враховуючи той факт, що п'ять СВБ є ключовими гравцями на ринку ОВДП, проаналізуємо їх участь на цьому ринку (таб. 2.4)

Таблиця 2.4

Частка СВБ та АТ "Ощадбанк" в ОВДП банківської системи України за 2018-2020рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
АТ "Ощадбанк"	93667478,60	25,98	83730676,30	25,37	92070323,00	20,00

Продовження табл. 2.4

Системно важливі банки	343293312,10	95,22	312416682,57	94,67	422575025,83	91,81
Банківська система України	360528303,39	100,00	329994273,15	100,00	460274134,30	100,00

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Порівнявши дані щодо частки СВБ в ОВДП банківської системи України, можна побачити, що системо важливі банки мають вагому частку ОВДП у банківській системі України - у 2018 році вона становила 95,22% , у 2019 році - 94,67%, а у 2020 році - 91,81%. АТ «Ощадбанк» з системно важливих банків має частку більше 20% протягом 3 останніх років та має друге місце за обсягом ОВДП серед СВБ.

Суттєве зростання вкладень нерезидентів в ОВДП дало змогу профінансувати поточні боргові виплати, а також замістити частину валютного боргу гривневим. Значний попит на ОВДП дав змогу відчутно зменшити вартість залучень та подовжити їхні строки. Більше половини куплених нерезидентами ОВДП погашаються у 2022 – 2025 роках, а виплати у найближчі два роки досить рівномірно розподілені у часі. Ризиками цього джерела фінансування є висока чутливість попиту до ситуації на міжнародному фінансовому ринку. У разі зміни настроїв інвесторів приплив коштів в Україну може припинитися. Для зменшення можливого негативного впливу потрібно розвивати внутрішній борговий ринок, збільшувати строки погашення боргу, робити виплати більш рівними. [33]

СВБ відіграють значну роль в кредитній підтримці підприємств та домогосподарств, про що свідчить табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Частка СВБ та АТ "Ощадбанк" в кредитах банківської системи України за 2018-2020рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
АТ "Ощадбанк"	61966914,79	10,30	66006304,52	11,41	63895018,38	10,74

Продовження табл. 2.5

Системно важливі банки	425956462,52	70,77	435514742,38	75,28	447316752,90	75,22
Банківська система України	601880528,42	100,00	578488726,85	100,00	594693787,75	100,00

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Порівнявши частку СВБ в кредитному портфелі в цілому по банківській системі України, можна побачити зростання частки на 4,45% у 2020 році порівняно з 2018 роком. СВБ займають вагому частку в загальному обсязі кредитів вітчизняної банківської системи і за останні 2 роки частка тримається на рівні 75%, а АТ «Ощадбанк» займає лідируючі позиції серед 13 системно важливих банків і маючи частку на рівні 10 -11% за останні 3 роки. Зниження інфляції до цільового рівня та зменшення її волатильності сприятиме відновленню довгострокового кредитування. Кредити підприємствам почали зростати. Найкращу динаміку демонструє кредитування малого бізнесу. У 2020 році споживче кредитування суттєво уповільнилося з розгортанням кризи – зменшилися як попит, так і пропозиція на ринку. Низькі ставки та помірна закредитованість корпоративного сектору створюють основу для зростання кредитування і надалі. [фін стаб]

Відновлення довіри до банківської системи України сприяло активізації процесу залучення депозитів, в якому вагоме місце належить СВБ (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Частка СВБ та АТ "Ощадбанк" в депозитах банківської системи України за 2018-2020рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
АТ "Ощадбанк"	151447721,40	15,73	198808732,52	18,12	184886207,47	13,42
Системно важливі банки	780692565,25	81,07	910858670,39	83,03	1143796732,89	83,04

Продовження табл. 2.6

Банківська система України	963044776,34	100,00	1097080800,00	100,00	1377386326,45	100,00
----------------------------	--------------	--------	---------------	--------	---------------	--------

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Частка системно важливих банків за депозитами по банківській системі України складає більше 80%. АТ «Ощадбанк» має одну з найвищих часток по всім СББ - у 2018 році -15,73 %, у 2019 році – 18,12% та у 2020 році - 13,42%. Хоча частка у 2020 році зменшилась, проте зменшення не значне і Ощадбанк має такий же сильний вплив на банківську систему. Потребує вирішення ще одне питання – повна гарантія вкладів фізичних осіб у Ощадбанку. Інші банки сплачують регулярні внески до ФГВФО, щоб їхні клієнти мали гарантію на суму до 200 тис. грн. АТ «Ощадбанк» повинен стати учасником системи гарантування вкладів на загальних умовах. Це є зокрема необхідною умовою для майбутнього залучення нових інвесторів у капітал.

Важливим напрямком розміщення коштів СББ є їх вкладення в цінні папери (табл. 2.7)

Таблиця 2.7

Частка СББ та АТ "Ощадбанк" в цінних паперах банківської системи України за 2018-2020рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
1. Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід						
АТ "Ощадбанк"	57161707,63	24,42	38228273,47	18,33	12832970,97	4,17
Системно важливі банки	213273262,42	91,12	194633271,78	93,31	267826701,91	87,03
Банківська система України	234069274,21	100,00	208589070,32	100,00	307740591,07	100,00

2. Цінні папери, які обліковуються за амортизованою вартістю						
АТ «Ощадбанк»	17836598,93	23,76	36809510,86	21,57	71266301,52	24,92
Системно важливі банки	53090654,16	70,72	119152988,41	69,83	226282240,26	79,14
Банківська система України	75067439,00	100,00	170629550,69	100,00	285933262,12	100,00

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г]

Проаналізувавши стан цінних паперів СВБ у вітчизняній банківській системі, бачимо наступну ситуацію. Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, частка СВБ на рівні 87-93%, що є дуже суттєвою. Порівнюючи 2018 та 2020 роки – бачимо значний спад частки АТ «Ощадбанку» по цінні паперам, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, у банківській системі України з 24,42% до 4,17%. Цінні папери, які обліковуються за амортизованою вартістю – бачимо зростання частки СВБ в банківській системі з 70,72% до 79,14%. При цьому, частка Ощадбанку в СВБ тримається в діапазоні 21-24%. Сукупні надходження від цінних паперів формують 47% процентних доходів в АТ» Ощадбанку».

Найбільше значення діяльності СВБ має прояв саме в забезпеченні платіжної інфраструктури: їм належить переважна більшість банкоматів, активних карток та торговельних терміналів. Проілюструємо це на прикладі АТ «Ощадбанк» (табл.2.8).

Таблиця 2.8

**Частка по кількості банкоматів АТ "Ощадбанк"
в банківській системі України за 2018-2020 рр. станом на 31.12***

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Кількість , шт	Питома вага, %	Кількість , шт	Питома вага, %	Кількість , шт	Питома вага, %
АТ "Ощадбанк"	3127	18,39	3118	8,67	3189	9,16

Банківська система України	17000	100,00	35975	100,00	34800	100,00
----------------------------	-------	--------	-------	--------	-------	--------

*Примітки: складено автором за даними [джерело 24]

Розглянувши дані на прикладі одного лідируючого системно важливого банку у кількості банкоматів, бачимо ситуацію що у АТ «Ощадбанку» досить велика частка банкоматів, останні 2 роки спостерігається на рівні 8-9% у загальній їх кількості. За такої ситуації СВБ стали важливими для розвитку банківської системи України, а їх потенціал може бути використаний для вирішення перспективних завдань. При цьому СВБ мають потенціал розвитку платіжної інфраструктури, її удосконалення та забезпечення повноти охоплення доступу населення до здійснення безготівкових операцій (через розгалужену систему відділень, банкоматів, торговельних терміналів тощо).

Отже, СВБ та АТ «Ощадбанк», який входить до їх складу, відіграють лідируючу позицію в активах, кредитах, зобов'язаннях, капіталу, придбанні ОВДП, платіжній інфраструктурі банків України, що обумовлює необхідність їх ретельного регулюванні зі сторони НБУ.

2.2. Аналіз показників достатності капіталу, ризиків, ліквідності та прибутковості СВБ в Україні

Задля забезпечення фінансової стабільності банківської системи України СВБ в цілому та АТ «Ощадбанк», зокрема, мають сформувати достатній обсяг капіталу та виконувати нормативні його показники (таб.2.9)

Таблиця 2.9

Динаміка нормативу достатності регулятивного капіталу АТ «Ощадбанк у 2018-2021 рр., станом на 01.01.*

Показник	2018	2019	2020	2021
Регулятивний капітал, млн.грн	13001054,00	13200548,00	12355512,00	18132363,00

Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2), % (має становити не менше 10%)	17,52	13,56	13,13	19,00
--	-------	-------	-------	-------

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Розглянувши виконання нормативу Н2 в АТ "Ощадбанк", проаналізувавши, бачимо найбільше значення показника у 2021 році - 19,0%, з 2020 року відбулося різке збільшення нормативу на 5,87, що слід вважати позитивним явищем. Норматив Н2 регулятивного капіталу є одним із найважливіших індикаторів надійності банківської установи. Підтримання банком достатності капіталу на необхідному рівні свідчить про здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі. Це, безумовно, позитивний сигнал для теперішніх і майбутніх вкладників на користь того, що АТ «Ощадбанку», як одному з системно важливих банків, можна довірити свої кошти. Забезпечення встановленого рівня нормативів та поступове впровадження нових вимог до капіталу посилять стійкість банків до можливих криз. Середнє значення достатності регулятивного капіталу за 2018-2021 роки по АТ «Ощадбанку» становить 15,8%. Такий показник за поточних макроекономічних умов створює комфорт для банку та регулятора, а запас капіталу забезпечить виконання підвищених вимог і надалі.

Показник буфера системної важливості станом на 01.01.2021р. повинен у АТ «Ощадбанк» був становити 1,5% . Проте згідно стратегії розвитку у 2022-2023 року даний показник для АТ «Ощадбанк» буде мати значення – 2%.

З метою забезпечення стійкості банку, він має дотримуватися нормативів ліквідності, вимоги до яких постійно змінюються (табл.2.10)

**Динаміка нормативів ліквідності АТ «Ощадбанк у 2018-2021 рр.,
станом на 01.01.***

<u>Показник</u>	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>	<u>2021</u>
Норматив миттєвої ліквідності (Н4), % має становити не менше 20%	52,56	99,92	-	-
Норматив поточної ліквідності (Н5), % має становити не менше 40%	133,22	136,12	-	-
Норматив короткострокової ліквідності (Н6), % має становити не менше 60%	97,08	85,55	80,46	64,84
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (□□□вв) не менше 100%	-	-	295,98	360,03
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземних валютах в гривневому еквіваленті (□□□ів) не менше 100%	-	-	157,37	232,97

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Проаналізувавши динаміку нормативів ліквідності, можна зробити висновок, що АТ "Ощадбанк" за проаналізовані 2018-2021 роки - виконував всі нормативи. Проте норматив Н6 - має тенденцію в останні роки до зменшення і у 2021 році ми спостерігаємо найменше значення 64,84% - враховуючи норматив виконання не менше 60%. З 2018 року банки замінили нормативи ліквідності Н4 та Н5 на коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR), який поділяється на коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами та коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземних валютах в гривневому еквіваленті. Даний коефіцієнт протягом 2020-2021 року виконується. Отже, незважаючи на непросту економічну й політичну ситуацію, банк має достатній запас ліквідності. Це надає Ощадбанку можливість залишатися стабільним, провідним державним банком країни й ефективно розвиватися навіть в умовах кризи. [13]

Одним із ключових ризиків банківської діяльності є кредитний. Згідно додатків А, Б, В, Г розглянемо показники кредитного ризику банку АТ «Ощадбанк» (табл.2.11).

Таблиця 2.11

Динаміка нормативів кредитного ризику АТ «Ощадбанк у 2018-2021 рр., станом на 01.01.*

Показник	2018	2019	2020	2021
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), % (не більше 20%)	22,31	23,72	21,60	20,35
Норматив великих кредитних ризиків (Н8), % (не повинно перевищувати 8-кратний розмір регулятивного капіталу банку)	404,79	362,52	318,56	156,57
Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9), % (не більше 5%)	0,81	0,49	0,56	0,40

*Примітки: складено автором за даними [додаток А, Б, В, Г, Д, джерело 33]

Проаналізувавши дані нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) згідно таблиці, можна зробити висновок що, Ощадбанк виконує норматив з 2018 року в 2021 році. Норматив (Н7) встановлюється з метою обмеження кредитного ризику, що виникає внаслідок невиконання окремими контрагентами своїх зобов'язань. Значення нормативу Н7 повинно складати не більше 20% для системно важливого банку. Після втрати статусу системної важливості, банк має дотримуватися посилених вимог протягом ще 12 місяців. Аналізуючи норматив з 2018 року по 2021 рік - найменше значення показника 20,35 у 2021 році, а найбільше значення- 23,72 у 2019 році.

Проаналізувавши дані нормативу великих кредитних ризиків (Н8), який встановлюється з метою обмеження концентрації кредитного ризику за окремим

контрагентом або групою пов'язаних контрагентів. Можна помітити що норматив починаючи з 2018 року до 2021 року постійно зменшувався, і у 2021 році ми бачимо найменше значення нормативу - 156,57, порівняно з попереднім періодом норматив зменшився майже у 2 рази. Кредитний ризик, який прийняв банк на одного контрагента або групу пов'язаних контрагентів, вважають великим, якщо сума всіх вимог банку до цього контрагента (групи пов'язаних контрагентів) і всіх позабалансових зобов'язань, наданих банком щодо цього контрагента або групи пов'язаних контрагентів. Аналізуючи виконання нормативу за 2018-2021 рік - норматив виконується і не перевищує 8-кратний розмір регулятивного капіталу банку.

Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительства, наданих одному інсайдеру АТ «Ощадбанк» Н9 - можна зробити висновок, що найбільше значення нормативу було у 2018 році - 0,81, а найменше 0,40 у 2021 році, за 4 роки норматив зменшився вдвічі, проте не в один із років не перевищував 5%, а отже норматив виконується. Даний норматив Н9 встановлюється з метою обмеження ризику, який виникає під час здійснення операцій з інсайдерами, що може призвести до прямого або непрямого впливу на діяльність банку.

Корпоративний портфель АТ «Ощадбанк» – на сьогодні на 20% складається з кредитів державним компаніям та на 60% – із кредитів ТОП-20 відомим приватним бізнес-групам. Така структура кредитного портфеля не випадкова. В минулому кредитні рішення цих банків часто приймалися з урахуванням побажань політиків та не були економічно обґрунтованими. [33]

Розглянемо кредити, надані фізичним та юридичним особам за класами боржників (табл. 2.12)

Таблиця 2.12

Розподіл кредитів, наданих фізичним та юридичним особам, та розміру кредитного ризику за класами боржників АТ «Ощадбанк» станом на 01.01.2019 року *за 2018-2020рр. станом на 31.12*

Назва банку	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
Кредити надані фізичним особам, за класами боржника						
1 клас	3 759 521	40,93	4 602 436	40,99	5 296 620	40,95
2 клас	686 741	7,48	1 106 869	9,86	1 529 453	11,83
3 клас	264 748	2,88	505 332	4,50	452 410	3,50
4 клас	166 762	1,82	242 127	2,16	231 260	1,79
5 клас	4 307 894	46,90	4 771 481	42,50	5 424 091	41,94
Всього	9 185 666	100,00	11 228 245	100,00	12 933 834	100,00
Кредити надані юридичним особам, за класами боржника						
1 клас	258 938	0,19	484 307	0,39	639 257	0,66
2 клас	15 794 231	11,58	1 096 813	0,88	1 249 846	1,28
3 клас	5 047 399	3,70	2 234 754	1,79	2 518 222	2,58
4 клас	9 259 083	6,79	13 824 555	11,08	1 429 512	1,47
5 клас	2 403 014	1,76	2 722 900	2,18	8 593 229	8,82
6 клас	2 425 430	1,78	8 317 990	6,66	14 733 509	15,12
7 клас	469 581	0,34	1 821 626	1,46	220 514	0,23
8 клас	1 466	0,00	2 488 568	1,99	4 292	0,00
9 клас	7 058 007	5,18	19 252 931	15,43	16 742 586	17,19
10 клас	93 636 582	68,67	72 564 798	58,14	51 286 591	52,65
Всього	136 353 731	100,00	124 809 242	100,00	97 417 558	100,00

*Примітка: розраховано та побудовано автором на основі джерел [33]

Дані табл.2.12 свідчать, що частка кредитів з високим рівнем кредитного ризику по АТ «Ощадбанк» в 2020 році по фізичним особам склала 43%, а по юридичним особам – більше 70%. Це свідчить про низьку якість кредитного портфеля АТ «Ощадний банк».

Розглянемо непрацюючі кредити системно важливих банків (рис. 2.1) . На кінець 2020 року частка АТ «Ощадбанк» непрацюючих кредитів – складала 40,8%. Ощадбанк на 3 місці по непрацюючим кредитам серед всіх 13 СВБ. Відповідно до стратегії банку, до кінця 2024 року обсяг такої заборгованості має становити менше 10%.

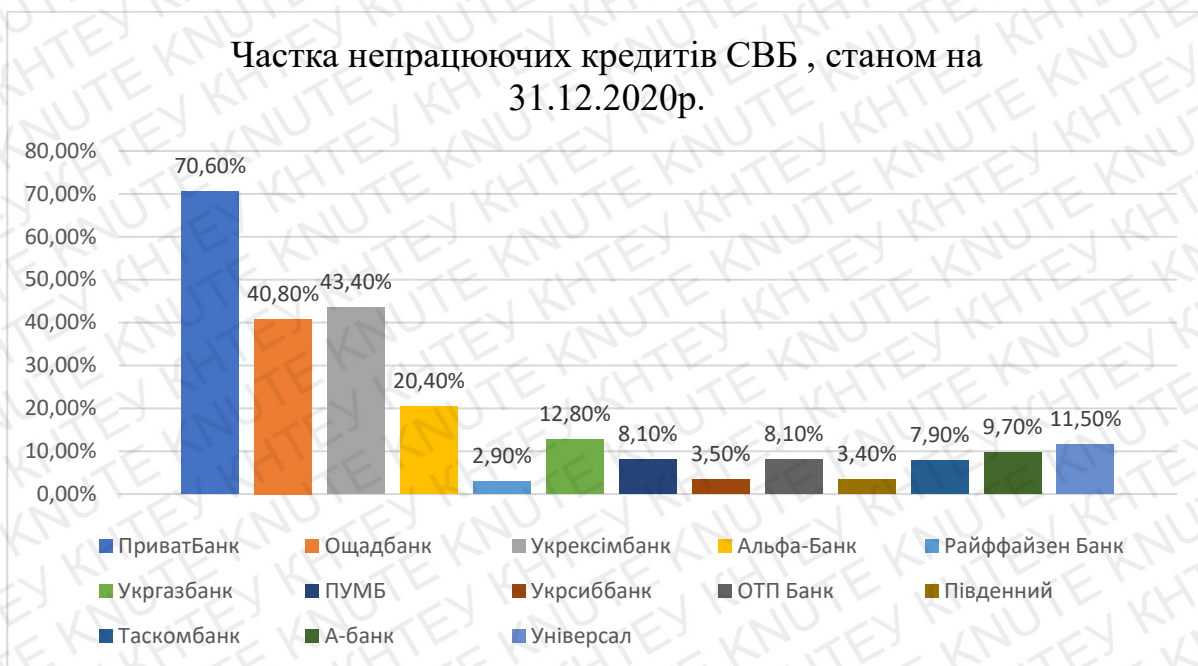

Рис. 2.1. Непрацюючі кредити системно важливих банків , станом на 31.12.2020р.

Розрахуємо ключові показники прибутковості та капіталу, за основу беручи звітність одного з системно важливих банків АТ «Ощадбанк» та дані наглядової статистики , щодо СВБ (рис.2.1).

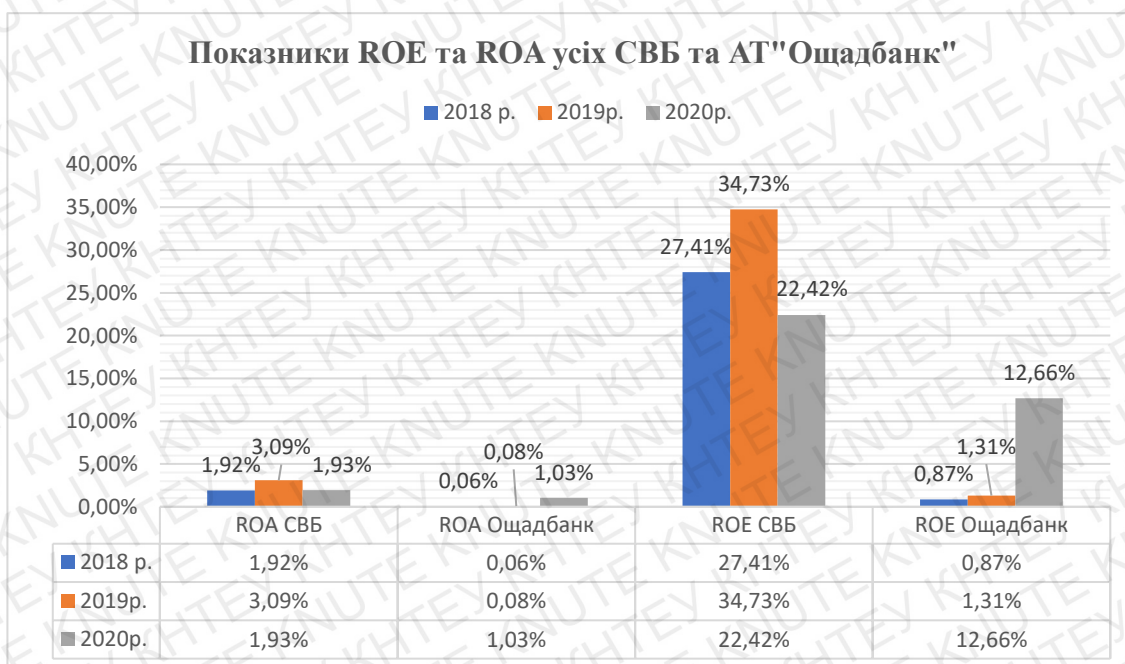

Рис. 2.2. Прибутковість активів та капіталу усіх СВБ та АТ “Ощадбанк” за 2018-2020 рр., станом на 31.12*

*Примітка: розраховано та побудовано автором на основі джерел [33]

Дивлячись на рис. 2.2 – можемо побачити порівняно з 2018-2019 рр, у 2020 році значне зростання показника ROE, з 0,87% у 2018р. до 12,66% у 2020 р. В цілому, на ROE звертається особлива увага, так як він вважаються індикаторами прибутковості бізнесу і, відповідно, його інвестиційної привабливості. Отже АТ «Ощадбанк» показує значні покращення діяльності. Отримання прибутку на достатньому рівні необхідно банкам для залучення нового капіталу, що дозволить збільшити обсяги та підвищити якість пропонуваніх послуг, стимулює діяльність керівництва банку з розширення та удосконалення операцій, зниження витрат і розвитку банківських технологій.

Проаналізувавши показник ROA у системно важливих банках та у АТ «Ощадбанк» - бачимо, що показник ROA у 2020 році, порівняно з 2018-2019рр – зазнав змін у сторону збільшення. При цьому, аналізуючи зміну ROA по СВБ в цілому бачимо у 2020 році, порівняно з 2019 роком, навпаки – зменшення з 3,09% до 1,93%. У 2018-2019рр. АТ «Ощадбанк» мав низький показник ROE, дане зменшення мав банк, так як отримувал збитки.

Нині, насамперед АТ “Ощадбанк”, має ряд фундаментальних проблем, зокрема незадовільну якість активів, низьку процентну маржу та операційну ефективність. Унаслідок цього він неспроможний самостійно генерувати капітал. Оскільки “Ощадбанк” є великим гравцем, виникають системні ризики для всієї банківської системи. Основною метою в такому випадку, має стати максимізація вартості для власника та потенційних інвесторів. Очікується, що новопризначені незалежні наглядові ради належно трансформують стратегії банків. У підсумку за кілька років держава має суттєво знизити свою участь у капіталі фінустанов.

Отже, низька прибутковість АТ «Ощадбанку» через недостатню операційну ефективність та концентрацію неякісних активів робить їх вкрай

вразливими до макроекономічних шоків. Банки не здатні генерувати необхідної віддачі на капітал. Невеликий прибуток, що вони заробляють, розподіляється в бюджет шляхом виплати дивідендів. Як показує стрес-тестування, за несприятливим макроекономічним сценарієм додаткова потреба в капіталі держбанків може становити десятки мільярдів гривень. Це створює системний ризик для банківського сектору. [фін стан 19 рік]

За результатами стрес - тестування АТ «Ощадбанк» у 2019 році за базовим сценарієм потребував 13,493 млрд грн і до 01.09.2019 зменшив цю потребу до 6,19 млрд грн. За несприятливим макроекономічним сценарієм потреба в капіталі склала рекордні серед усіх банків 28,245 млрд грн проте її вдалося зменшити до 21,139 млрд грн. У 2020 році стрес тестування не проводилось у зв'язку з пандемією Covid-19. [31]

РОЗДІЛ 3

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СВБ

3.1. Досвід зарубіжних банків щодо регулювання діяльності системно важливих банків

Регулювання банківської діяльності — це застосування системи заходів та інструментів впливу на банківську сферу для досягнення важливих суспільних цілей. Розглянемо досвід зарубіжних банків щодо регулювання на прикладі таких країн: США, Франції, Японії, Швейцарії, Мексики.

Системно важлива фінансова установа (SIFI) - це компанія чи банк, що на думку регуляторів США, мали б серйозний ризик для економіки, якщо б припинили свою діяльність. Значення системної важливості накладає додаткові регуляторні вимоги та посилений контроль, включаючи суворий нагляд Федеральної резервної системи, вищі вимоги до капіталу, періодичні стрес -тести та необхідність виготовлення планів завершення діяльності без початку фінансової кризи або потребування допомоги. Законом Додда-Франка від 2010 року була створена Рада з нагляду за фінансовою стабільністю (FSOC). Метою було запобігти повторенню фінансової кризи 2008 р., коли в основному нерегульовані установи, вимагали великих фінансових допомог, що фінансуються платниками податків. Виходячи з того, що фінансова загроза може виникнути у несподіваних місцях, законодавці створили FSOC для перевірки банків та компаній відповідно до ризику, пов'язаного з їх розміром, фінансовим становищем, моделями бізнесу та взаємозв'язком з іншими сферами економіки.

Колишній президент США Дональд Трамп у 2018 році, після хвилі скарг з боку менших банків, які намагаються покрити витрати на дотримання вимог посиленого регулювання підписав законопроект про скасування частин Закону Додда-Франка, піднявши поріг, який визначає, які компанії кваліфікуються як SIFI. Очікувалося, що зміни допоможуть багатьом середнім фінансовим

установам заощадити мільйони витрат на дотримання нормативних вимог та дадуть їм більшу гнучкість у розширенні бізнесу. Регулятори визнали, що ретельніший контроль у майбутньому буде мати першочергове значення для запобігання повторення, зауваживши, що багато банків глибоко вкорінені у функціонал економіки або, як вони висловлюються: надто великі, складні та взаємопов'язані, щоб збанкрутувати. Раніше фінансові організації з активами понад 50 мільярдів доларів були позначені як системно важливі. Після скасування частини законопроекту було збільшено поріг SIFI до 100 млрд. доларів, а потім аж до 250 млрд. доларів через 18 місяців. [45]

Очікувалося, що ці зміни звільнять десятки банків від суворих щорічних стрес -тестів, скорочуючи кількість установ, які стикаються з посиленням контролем, приблизно до 12,5%. Звільнені мають заощадити мільйони на витратах на дотримання нормативних вимог. Менший нагляд також повинен дати їм більшу гнучкість у розширенні свого бізнесу. Збільшення регуляторного навантаження, насправді, посилює ризик фінансового зараження: оскільки більші банки можуть краще брати на себе додаткові витрати, вони виявляються сильнішими - і більшими - в результаті, викликають більшу концентрацію фінансового сектору. [47]

Рада з питань фінансової стабільності та Базельський комітет з банківського нагляду прийняли конкретні політичні заходи, розроблені для глобально системно важливих банків, оскільки такі установи вважаються вищими ризиками для світової фінансової системи. На СББ поширюються, зокрема, вищі вимоги до власних коштів. Ці заходи були реалізовані відповідно до французького законодавства згідно з Указом 2014-158 від 20 лютого 2014 року. Французькі SIFI підпадають під додаткові пруденційні вимоги. Вони повинні відповідати системному буферу додаткового капіталу, залежно від категорії SIFI, до якої вони належать (глобальні систематично важливі установи чи інші систематично важливі установи. [41]

Розглянемо особливості регулювання діяльності системно важливих банків в Японії. Корпорація зі страхування вкладів (DIC) вживає заходів для порятунку, якщо збій фінансової установи може спричинити системні ризики. DIC вживає ці заходи не тільки для міжнародних та загальнонаціональних збоїв, а й для банкрутства регіональних банків. Настанови FSA вимагають від SIFI встановити вищі стандарти корпоративного управління, наприклад, структуру трьох комітетів, також містять деякі спеціальні правила для SIFI, включаючи вищі стандарти корпоративного управління. FSA вимагає від SIFI підтримувати вищий коефіцієнт достатності капіталу. Найкращою стратегією впорядкованого вирішення проблем SIFI в Японії є резолюція SPE (Single Point of Entry), в якій інструменти вирішення питань застосовуються до кінцевої холдингової компанії єдиним національним органом з питань врегулювання. Згідно зі стратегією врегулювання SPE, SIFI в Японії (кінцеві холдингові компанії) покривають збитки, понесені іноземними дочірніми компаніями, на яких поширюються вимоги TLAC або подібні вимоги, визначені відповідним іноземним органом. [41]

Так, в методології Японії до критерію взаємопов'язаності включають п'ять показників. Першими трьома є ті, що визначені БКБН (активи всередині фінансової системи, зобов'язання всередині фінансової системи та цінні папери емітовані), а двома додатковими – ринкова ціна акцій, що віднесені до категорії наявних для продажу, та обсяг депозитів, сума за якими перевищує 10 млн. єн (гарантована сума вкладу) [40].

Щодо регулювання діяльності системно важливих банків Швейцарії. Після фінансової кризи 2007-2008 рр. В Швейцарії законодавство почало інтенсивно працювати над переглядом банківського регулювання та, зокрема, Закону про банківську діяльність, щоб включити правові положення для СВБ. Ця всеосяжна реформа відома під назвою "Занадто велика, щоб провалитись" (TBTF- Too big to fail). Поправка TBTF до Закону про банківську діяльність набула чинності 2012 р., А згодом рамки TBTF були значно зміцнені шляхом кількох поправок до Банківської постанови та Документу про достатність

капіталу. Банки, фінансові групи та фінансові конгломерати, де домінують банки, чия невдача завдала б значної шкоди економіці та фінансовій системі Швейцарії, вважаються кваліфікованими як системно важливі фінансові установи (SIFI), які також називають системно важливими банками (SIB), відповідно до переглянутої структури. До SIFI, визначених Швейцарським національним банком (SNB) як SIFI, пред'являються особливі вимоги щодо наступного: капітал, ліквідність, великі ризики, організація. На сьогоднішній день SNB призначив два міжнародних банки (G-SIB) та три вітчизняні банки (D-SIB) як SIFI. [41]

Подальші зміни до регулювання системно важливих банків в Швейцарії були внесені в січні 2020 року, щоб забезпечити, щоб материнські організації системно важливих фінансових установ були достатньо добре капіталізовані в разі кризи. Зокрема, певні групи системно важливих банків, такі як швейцарські підрозділи, які виконують системно важливі функції, повинні будуть виконувати, як на рівні групи, так і окремо, конкретні вимоги, яким системні банки повинні відповідати. За надзвичайних обставин можуть вимагати від СВБ утримувати додатковий капітал або вимагати, щоб вимоги щодо безперервного капіталу були виконані за допомогою більш якісного капіталу. Крім того, до системно важливих банків висуваються більш жорсткі вимоги до ліквідності як на окремих, так і на консолідованих засадах, які враховують надзвичайні стресові сценарії. [48]

Системно важливі банки в Мексиці зобов'язані зберігати додатковий капітал, що відповідає особливому ризику, пов'язаному з ними. Передбачені критерії, які слід враховувати при оцінці ризику (кожен однаково зважений у загальній оцінці): 1) розмір щодо банківської системи Мексики в цілому; 2) взаємозв'язок з фінансовою системою Мексики; 3) важливість послуг та інфраструктури, що надаються у фінансовій системі та економіці Мексики; 4) складність операцій. Відповідно до критеріїв, оцінка поставить відповідний СВБ

на один із п'яти ступенів важливості (від I до V). Додатковий капітал, що необхідний СББ, буде залежати від того, до якої оцінки він присвоєний. [41]

Показники капіталізації великих мексиканських банків покращилися у 2020 році через менший приріст активів, зважених на ризик (RWA) на тлі відставання попиту на кредити під час економічних наслідків пандемії, коли регулятори зупинили розподіл капіталу.

Схвалені в червні 2021 року мексиканські регуляторні заходи щодо збільшення капіталу, необхідного для задоволення вимог до повної здатності поглинати втрати для мексиканських системно важливих банків, підтримують банківський капітал і кредит. Додаткове регулювання, яке схвалює постійне зниження коефіцієнтів ризику для споживчих позик та позик малого та середнього бізнесу (МСБ), також має бути сприятливим для зростання кредитів і позик і сприятиме підтримці вищих показників капіталу. Посилений регуляторний нагляд і вимоги до капіталу допоможуть забезпечити банківську систему достатньою спроможністю поглинати збитки під час економічного стресу. Це має допомогти зменшити потенційну залежність від державних коштів для підтримки банків, одночасно зменшуючи ризик зараження перед обличчям потенційного погіршення якості кредиту. [42]

Аналіз огляду банківського регулювання та нагляду Світового банку за 2019 р.-2020р. показує, що реформи після кризи призвели до збільшення вимог до капіталу та впровадження нового рішення процесів для системно важливих банків. Однак, незважаючи на те, що нормативні коефіцієнти капіталу були на найвищому рівні після кризи, цей розвиток супроводжувався зрушенням у бік категорії активів з меншою вагою ризику. Таким чином, покращення капіталу залежить від того, наскільки які коефіцієнти ризику відображають фактичний ризик для різних класів активів. Крім того, більшість органів влади тепер дозволяють використовувати більш широкий спектр інструментів, щоб задовольнити вимоги до капіталу рівня 1 — компонент регулятивного капіталу, призначений для максимальної здатності поглинати збитки. Це питання важливо,

оскільки це може призвести до погіршення якості регулятивного капіталу в майбутньому, подібним чином, безготівкові активи, включаючи позикові кошти, все частіше можуть служити початковим банківським капіталом у країнах, що розвиваються, ймовірно, послаблюючи здатність поглинати втрати банківський капітал. Світова фінансова криза призвела до широкомасштабного державного втручання для порятунку постраждалих банків. Системи страхування вкладів у всьому світі розширилися та стали щедрішими. Проте доступність та якість інформації, що розкривається в рамках банківського нагляду, не покращилися значно. Такі фактори могли підірвати ринкову дисципліну, знизивши стимули та здатність приватного сектора здійснювати моніторинг фінансових установ. Незважаючи на те, що після кризи були введені нові правила, спрямовані на покращення оздоровлення системно важливих банків, системи транскордонного врегулювання залишаються недостатньо розвиненими, і багато з цих механізмів не перевірені. [45]

Рада з фінансової стабільності (FSB) 11 листопада 2020 року опублікувала список глобальних системно важливих банків (G-SIBs) за 2020 рік з використанням даних на кінець 2019 року та методології оцінки, розробленої Базельським комітетом з банківського нагляду (BCBS). 30 банків у списку залишаються такими ж, як у списку 2019 року. Органи-члени ФСБ застосовують до G-SIB такі вимоги: Вищий буфер капіталу: G-SIB розподіляються на сегменти, що відповідають вищим буферам капіталу, які національні органи влади зобов'язані утримувати відповідно до міжнародних стандартів. У порівнянні зі списком 2019 року три банки перейшли до нижчого сегмента. Повна здатність поглинання втрат (TLAC): G-SIB повинні відповідати стандарту TLAC, поряд з вимогами до регулятивного капіталу, викладеними в рамках Базель III. Стандарт TLAC почав поступово впроваджуватися з 1 січня 2019 року для G-SIB. Розв'язуваність: до них відноситься планування розв'язування в масштабах всієї групи та регулярні оцінки розв'язуваності. Розв'язуваність кожного G-SIB також перевіряється в процесі оцінки можливостей FSB високого

рівня (RAP) вищими регуляторними органами в групах кризового управління компаній. Вищі очікування нагляду: до них належать очікування нагляду щодо функцій управління ризиками, можливостей агрегації даних про ризики, управління ризиками та внутрішнього контролю. Опубліковано оновлені показники, які використовуються для обчислення балів банків і значень дванадцяти основних показників для кожного банку у вибірці оцінки. BCBS також опублікував пороговий показник, який використовувався для розподілу G-SIB за сегментами, а також оновлені посилання на публічне розкриття інформації всіх банків у вибірці. Новий список G-SIB буде опубліковано в листопаді 2021 року. Примітки до редакції Вимоги до G-SIB, узагальнені вище, є «вищими» в тому сенсі, що вони є додатковими до мінімальних стандартів, які застосовуються до всіх банків, що діють на міжнародному рівні, відповідно до Основних принципів BCBS. ФСБ координує на міжнародному рівні роботу національних фінансових органів та міжнародних стандартоутворюючих органів, розробляє та сприяє реалізації ефективної регуляторної, наглядової та іншої політики у фінансовому секторі в інтересах фінансової стабільності. Він об'єднує національні органи влади, відповідальні за фінансову стабільність у 24 країнах і юрисдикціях, міжнародні фінансові установи, міжнародні групи регуляторів і наглядових органів для окремих секторів, а також комітети експертів центрального банку. ФСБ також проводить роз'яснювальну роботу з приблизно 70 іншими юрисдикціями через шість регіональних консультативних груп. Головою ФСБ є Рендал К. Куорлз, віце-голова Федеральної резервної системи США; його віце-головою є Клаас Нот, президент De Nederlandsche Bank. Секретаріат ФСБ розташований у Базелі (Швейцарія), де розміщується Банк міжнародних розрахунків. [43]

3.2. Удосконалення регулювання діяльності СББ в Україні

Впродовж останніх років проблематика регулювання діяльності системно важливих банків набула особливої актуальності та активно обговорюється.

Конкретних наукових розробок з питань вивчення впливу та регулювання системно важливих банків у світовій та вітчизняній науковій літературі недостатньо, і вони мають здебільшого фрагментарний характер.

Розглянувши регулювання діяльності СВБ в зарубіжних країнах та Україні, можна зробити висновок, що регулювання діяльності системно важливих банків в Україні потребує удосконалення.

Насамперед, потрібно розробити і впровадити чіткі та прозорі наглядові стратегії та пріоритети. Саме на основі визначених пріоритетів та стратегій можна буде об'єктивно оцінити ефективність наглядової політики. Потрібно забезпечити належну якість даних, що надаються контролюючому органу з метою ефективного аналізу отриманих даних, оцінки бізнес-моделі банку, його стратегії та слабких місць. Необхідно вести комунікацію з банками на вищому рівні, адже при ефективному та конструктивному діалозі можливе ефективне виконання наглядових рішень та адекватної оцінки ризиків. Позитивно на удосконалення регулювання вплине підвищення рівня міжнародного співробітництва між контролюючими органами з сформованими цілями, які будуть досягнуті у випадку ефективної співпраці з цими органами.

Необхідно підвищити ефективність управління потенційними змінами з забезпеченням достатніми бюджетними ресурсами, а також створити та підтримувати необхідний обсяг програмного забезпечення і кваліфіковані трудові кадри.

До ідентифікованих системно важливих банків України НБУ необхідно вживати спеціальні інструменти банківського нагляду, зокрема:

- а) збільшити вимоги до нормативів ліквідності;
- б) підвищити прозорість системно важливих банків, шляхом підвищення вимог до розкриття інформації;
- в) посилити контроль за ризиками репутації та операційним ризиком;
- г) здійснити модернізацію системи ризик-менеджменту;

г) провести спеціальне стрес тестування (розробити спеціальні стрес-сценарії). [5]

Розглянемо удосконалення регулювання діяльності системно важливих банків в Україні на прикладі конкретних системно важливих банків, враховуючи їхній досвід діяльності та специфіку, таких як, Ощадбанк. Ощадбанк – український комерційний банк, 100% акцій якого належать державі. Нині Ощадбанк на українському ринку є другим за розміром активів фінансовим інститутом із найбільшою кількістю відділень. У ньому обслуговується близько 7 мільйонів клієнтів. Ощадбанк є універсальним банком, якій надає послуги всім групам клієнтів: фізичним особам, ММСБ та великому бізнесу. [14]

Провівши дослідження по Ощадбанку, можна сформулювати рекомендації, на яких напрямках потрібно зосередити увагу Ощадбанку, задля удосконалення діяльності даного СББ.

Повинна зрости частка кредитів через активне кредитування, враховуючи якісне управління кредитними ризиками та у результаті зміна структури активів. Пріоритетним напрямком залишається активне зростання роздрібного бізнесу та мікро-малого та середнього бізнесу. При активнішій співпраці з клієнтами приватного сектора можна досягти зміну структури корпоративного портфелю. Враховуючи ситуацію в країні та пандемію COVID-19 Ощадбанк як і інші банки зрозумів необхідність автоматизації та діджиталізації процесів, продуктів та послуг. Одним із напрямків є удосконалення мобільних систем дистанційного обслуговування клієнтів - Ощад 24/7 для фізичних осіб та CorpLight для юридичних осіб. Також потрібно удосконалити трансформацію внутрішніх процесів, аби дати можливість співробітникам працювати віддалено. Щодо робочого персоналу, крім віддаленої роботи потребує покращення оптимізації та розвитку персоналу, проведення певних тренінгів та навчань, задля покращення компетенції персоналу. Посилення побудови якісного обслуговування клієнтів та довгострокових стосунків з ними. Адже якщо клієнт задоволений послугами банку, його влаштовує функціонал та обслуговування, клієнт повернеться і не

тільки за повторно такою же послугою, а і задля оформлення нової та розширенню спектру послуг на одного клієнта. Ключовим у розвитку Ощадбанку на найближчі роки є розвиток веб-порталу для клієнтів та впровадження нових онлайн-сервісів для взаємодії з державними органами та партнерами та забезпечення набуття членства у Фонді гарантування вкладів фізичних осіб. [11]

Ощадбанк залишиться універсальним банком з удосконаленими операційними процесами та оптимізованою роздрібною мережею. Банк також повинен залишитися лідером у корпоративному сегменті, підтримуючи на поточному рівні частку корпоративного кредитування, і нарощувати пасиви юридичних осіб. Кредитування іпотеки- важливий напрямок роботи Ощадбанку, у нього є найбільші шанси стати лідером в даному виді кредитування. Також потрібно скоротити філіали, а на ті що залишаться потрібно зробити оновлення. Один з пріоритетів — напрямок ІТ: розробка централізованої системи підтримки, поліпшення цифрових каналів, підвищення ІТ-безпеки. Операційна модель банку — централізувати функції підтримки та вдосконалити бізнес-процеси. Ризиковані та прострочені кредити пропонується тримати на низькому рівні.

Задля забезпечення ефективності регулювання та нагляду за діяльністю СВБ в Україні повинні бути створені умови для переходу від консервативного регулювання та нагляду за СВБ до прогресивного. Самі головні кроки у цьому напрямі є такі. По-перше, відмова держави від повної гарантії депозитів державних банків. Разом із тим механізму повернення коштів клієнтам у разі банкрутства СВБ досі не розроблено. На нашу думку, повна гарантія депозитів створює неконкурентні умови діяльності банків, з одного боку, а з іншого — створює загрозу виникнення морального ризику та, як наслідок, може спровокувати потужний негативний вплив на фінансовий сектор країни. По-друге, проведення реструктуризації кредитного портфеля СВБ. Реструктуризація кредитного портфелю дасть змогу обмежити обсяг непрацюючих активів, сприятиме відновленню довіри до державних банків та підвищенню їх вартості.

З початку глобальної фінансової кризи і донині в Україні не вдалося успішно реалізувати заходи щодо виведення проблемних активів із банків або започаткувати роботу санаційного банку. Досвід зарубіжних країн щодо вирішення проблеми непрацюючих активів доводить можливість ефективного функціонування компаній з управління проблемними активами (КУПА) як державної форми власності, так і приватної або змішаної. Разом із тим успішність їх функціонування залежить не від форми власності, а від забезпечення таких умов: заздалегідь чіткого визначення цілей та завдань КУПА (зокрема, щодо рівня їх рентабельності та основних показників діяльності), часових меж їх існування; ретельного вивчення активів, що потрапили на їх баланс; кваліфікації персоналу та правильності визначення портфельних стратегій; своєчасності прийняття рішень, зокрема щодо продажу активів. Створення державної КУПА в Україні нині не підтримується НБУ, Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) та іншими міжнародними організаціями через прогнозовану неефективність її діяльності.

[1]

Основними напрямками вдосконалення підходу до регулювання та нагляду за СВБ в Україні мають бути:

1. Здійснення аналізу бізнес-моделей СВБ. Аналіз бізнес-моделей СВБ спрямований на оцінку майбутнього стану банку та спрямований на попередження можливих проблем банку інструмент нагляду за їх діяльністю.

2. Поняття системного ризику ліквідності тісно пов'язане з проблемою системно важливих банків. Оскільки значна частка активів концентрується саме в цих установах, зростання ризику ліквідності в них призведе до значно гірших результатів, ніж, скажімо, проблеми у «кишеньковому» банку, який не так тісно пов'язаний з іншими учасниками фінансової системи [3]. В сучасній банківській практиці виділяють три джерела виникнення ризику ліквідності [9]: 1) системний ризик ліквідності, який виникає під впливом макроекономічної політики та дефіциту коштів у банківській системі; 2)

інституційний ризик ліквідності, який виникає через погіршення думки учасників ринку про платоспроможність банків; 3) балансовий ризик ліквідності, який пов'язаний з незбалансованістю структури майбутніх платежів та надходжень банку. Ризик ліквідності відображає можливість збитків через неспроможність банків забезпечити виконання своїх зобов'язань унаслідок незбалансованості їхніх активів і зобов'язань [38]. З метою ефективного запобігання системному ризику ліквідності та подолання його наслідків необхідно впровадити такі заходи: удосконалити практику банківського регулювання і нагляду в частині розроблення ключових індикаторів раннього виявлення системного ризику ліквідності в банківській системі та оперативного вжиття заходів з метою недопущення реалізації системного ризику ліквідності; розробити сценарії стрес-тестування системного ризику ліквідності для банківської системи; посилити вимоги до системно важливих банків у частині підвищення граничних значень економічних нормативів капіталу, ліквідності та кредитного ризику; здійснювати виважену грошово-кредитну політику, передбачивши надання кредитів рефінансування життєздатним банкам лише за виняткової необхідності тощо. Системний ризик ліквідності зазвичай пов'язують із неможливістю виконання своїх зобов'язань окремими фінансовими інститутами, що чинить негативний вплив на всю фінансову систему. Системно важливі банки як основні джерела розвитку системних ризиків потребують суворішого контролю та нагляду з боку регулятора. Впровадження зазначених заходів допоможе забезпечити стабільність банківської системи та зменшити системні ризики, що позитивно вплине на ефективність і конкурентоспроможність банків та банківської системи загалом.

Системно важливим банкам слід зосередити увагу системі з управління ризиками втрати ділової репутації, а саме її вдосконаленню. Для цього потрібно збирати, систематизувати інформацію щодо реальних та потенційних втрат, пов'язаних з реалізацією ризику втрати ділової репутації. Також, СБВ повинні

оцінювати інформаційне середовище банку. Адже, інформація про банк яка буде висвітлена в ЗМІ, громадська думка, звернення громадян повинна бути проаналізована та на основі цього повинні бути вироблені певні рекомендації щодо покращення даного напрямку. Потрібно проводити регулярний фінансовий моніторинг на основі певної, найчастіше самостійно розробленою СВБ системою внутрішніх показників, враховуючи особливості кожного банку.

Щодо удосконалення регулювання діяльності системно важливих банків, можна виділити зокрема такі пропозиції:

- покращення контролю за банками та ефективності банківського нагляду шляхом комплексу заходів, таких як контроль та відстеження ситуацій у банківському секторі. Даний контроль базується на інституційно-правовому, методологічному, інформаційному, фінансовому забезпеченні. Національний банк України здійснюватиме банківський нагляд СВБ у формі інспекційних перевірок та безвиїзного нагляду. В процесі будуть проаналізовані напрями розміщення коштів банку, джерела коштів банку, рівня менеджменту банку, системи внутрішнього аудиту та контролю, характеру взаємозв'язків банку з клієнтами та кредиторами тощо. Після цього можна на основі перевірок та аналізу, сформулювати що можливо і яким чином покращити в діяльності системно важливих банків, адже їхня діяльність впливає на банківську систему вцілому.

- удосконалити управління рівнем ліквідності для ефективного функціонування банківської системи. (нині у банків не дефіцит, а надлишок ліквідних коштів).

- посилити громадський контроль, в результаті чого підвищиться довіра до СВБ, зросте прозорість та публічність банків. [36]

Якщо оцінювати напрями удосконалення діяльності системно важливих банків, насамперед розглянемо пропозиції удосконалення на рівні НБУ.

У поточному 2021 році та наступних роках привабливість строкових, дорожчих для банків, депозитів може посилитися. Тож ризики зниження

дохідності зберігаються. Зростання строковості депозитів дасть змогу зробити базу фіндування банків стабільнішою та прогнозованішою. Це особливо актуально за динамічного нарощення іпотечних довгострокових кредитів, попит на які зростатиме. Дизайн діючого нормативу чистого стабільного фіндування (NSFR) побудований так, щоб заохотити банки до залучення саме строкових коштів. Динамічне зростання кредитування окремих сегментів вимагає належної оцінки ризиків від банків. Вагомішим стає створення запасу капіталу на покриття ризиків портфеля. З цією метою з початку 2022 року запроваджуватимуться вимоги до покриття капіталом операційного ризику. Також найближчим часом НБУ ухвалить рішення про графік поступового відновлення буферів капіталу, деактивованих під час розгортання кризи. Крім того, з початку 2022 року ваги ризику за незабезпеченими споживчими кредитами зростуть до 150% з діючих 125%. Поточна висока прибутковість та наявний запас капіталу дадуть змогу СББ без труднощів виконати такі регуляторні вимоги. СББ і надалі реалізовуватимуть стратегію скорочення непрацюючих кредитів. Це позитивно позначиться на їхній інвестиційній привабливості та наблизить до стратегічної цілі – приватизації. [10]

Розглянемо удосконалення системно важливого банку на прикладі дослідженого АТ «Ощадбанк». У серпні 2021 року було завершено проект «Розвиток системи управлінського обліку», який реалізовувався спільно з ЄБРР. Розроблено концепт системи управлінського обліку банку (MAS) разом з дорожньою картою його імплементації, цільова ІТ-архітектура та архітектура даних MAS, а також проект методології трансфертного ціноутворення (FTP).

Що відбуватиметься в цьому аспекті далі? Планується перехід на нову систему ціноутворення (FTP на заміну ВПС), алокація витрат та непроцентних доходів у розрізі бізнес-сегментів, а також запровадження нових форм звітності. Це дасть можливість краще розуміти слабкі та сильні сторони нашого бізнесу, а отже – планомірно рухатись до кращої ефективності Ощадбанку.

Для неефективних відділень складається дорожня карта поліпшення цих результатів – планується удосконалення даного підходу. За шість місяців роботи – результат наочний. На старті проекту в мережі було 28% неефективних відділень з від’ємним показником рентабельності, зараз таких тільки 6%. Завдання – зробити всі відділення мережі банку прибутковими.

Отже, комплекс запропонованих заходів на рівні центрального банку, держави та менеджменту АТ «Ощадбанк» дозволить підвищити ефективність його діяльності, що створить передумови для комерціалізації в майбутньому та продаж банку стратегічному інвестору.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами досліджень наведених в роботі, можна зробити наступні висновки .

1) Системно важливий банк (далі – СВБ) – це банк, діяльність якого впливає на стабільність усієї банківської системи.

2) Виникнення системно важливих банків мало поступовий характер, перш за все це обумовлено часовими рамками, відповідними умовами діяльності банків, існуючими кредитними відносинами, рівнем розвитку економіки та суспільства в цілому.

3) Фінансова стійкість системно важливих банків забезпечує здатність банківської системи України у цілому зберігати цілісність і виконувати всі функції, незважаючи на ризики та вплив зовнішнього середовища. Більше того, стійкість банків не лише є необхідною умовою існування банківської системи, а й передбачає гнучкість банків до впливу зовнішніх чинників, означає здатність до самозбереження. У випадку банкрутства СВБ може виникнути ланцюгова реакція порушення фінансової рівноваги інших фінансових установ, що призведе до дестабілізації фінансового ринку. З огляду зазначеного особливої актуальності набуває проблема регулювання діяльності СВБ.

4). Провівши аналіз частки СВБ в активах, зобов'язаннях, депозитах, кредитному портфелі, купівлі ОВДП банківської системи України, можна сформулювати такі основні моменти:

4.1) Системно важливі банки в активах, зобов'язаннях, кредитному портфелі, депозитах, ОВДП та цінних паперах банківської системи України відіграють вагомую роль та займають значну частку. Частка СВБ тримається на рівні 70-95% . Отже саме 13 СВБ мають значний вплив на банківську систему України в цілому і будь які коливання показників можуть суттєво вплинути на стан системи.

4.2) 2020 році порівняно з попередніми роками відбулося значне зростання ОВДП у банківській системі України, і відповідно і частки СВБ в ньому. Як ми бачимо найвагомішу частку складають СВБ, а саме, АТ КБ Приватбанк, АТ “Ощадбанк”, АТ “Укрексімбанк”, АБ “Укргазбанк” - ці чотири банки є системно важливими, і на них припадає найбільша частка ОВДП.

4.3) Аналізуючи місце системно важливих банків в капіталі банківської системи України протягом 2018-2021 року - бачимо зростання капіталу по банківській системі з 141382183,5 тис. грн до 212576738,29 тис.грн , відбулося значне зростання капіталу на 71194554,76 тис.грн, частка СВБ в капіталі також зросла з 69,36% до 73,93%. Частка АТ “Ощадбанк” у сумі всіх СВБ у 2020 році склала 15,41 % - це друге місце по частці капіталу СВБ серед усіх 13 СВБ.

4.4) Аналізуючи зростання надання кредитів фізичним особам, бачимо що, на відміну від кредитів суб’єктам господарювання по напрямку фізичних осіб - зростання відбулося по всім групам банків.

5). Провівши аналіз показників достатності капіталу, ризиків, ліквідності та прибутковості СВБ в Україні можна зробити такі висновки:

5.1) Підтримання банком достатності капіталу на необхідному рівні свідчить про його здоровий фінансовий стан. І це, безумовно, позитивний сигнал для теперішніх і майбутніх вкладників на користь того, що Ощадбанку, як одному з системно важливих банків, можна довірити свої кошти.

5.2) Незважаючи на непросту економічну й політичну ситуацію, банк має достатній запас ліквідності. Це надає Ощадбанку можливість залишатися стабільним, провідним державним банком країни й ефективно розвиватися навіть в умовах кризи.

6). З метою удосконалення регулювання системно важливих банків в Україні , були розроблені наступні пропозиції :

6.1) .Насамперед потрібно розробити і впровадити чіткі та прозорі наглядові стратегії та пріоритети, такі як надання рекомендацій для посилення практик

управління ризиками, установлення жорсткіших вимог до оцінювання кредитного ризику за кредитами в іноземній валюті, сприяння реалізації стратегії розвитку СВБ.

6.2) Задля забезпечення ефективності регулювання та нагляду за діяльністю СВБ в Україні повинні бути створені умови для переходу від консервативного регулювання та нагляду за СВБ до прогресивного. Самі головні кроки у цьому напрямі є такі. По-перше, відмова держави від повної гарантії депозитів державних банків. По-друге, проведення реструктуризації кредитного портфеля СВБ.

6.3). Системно важливим банкам слід зосередити увагу системі з управління ризиками втрати ділової репутації, а саме її вдосконаленню. Для цього потрібно збирати, систематизувати інформацію щодо реальних та потенційних втрат, пов'язаних з реалізацією ризику втрати ділової репутації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бура В.І. Регулювання та нагляд за системно важливими банками, 2018-2019pp, URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/29-2018/19.pdf>
2. Владика Ю.П., Безугла Л.С., Турова Л.Л. Здобутки та нові виклики у діяльності системно важливих банків України. Випуск 42, 2020р., с. 285-191 URL: http://market-infr.od.ua/journals/2020/42_2020_ukr/50.pdf
- 3.Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України: монографія / за заг. ред.: Г. Т. Карчевої. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 279 с.
4. Кащеева В.Ю., Швидкий В.А. Управління рентабельності банку на основі факторного аналізу. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2015р. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_15/4/29.pdf
5. Краснова І, Лавренюк В., Сутність та критерії ідентифікації системно важливих банків, Вісник НБУ 2015 URL: [.http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:D-J_4_9CmKYJ:www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnbu_2015_5_9.pdf+&cd=8&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=opera](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:D-J_4_9CmKYJ:www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnbu_2015_5_9.pdf+&cd=8&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=opera)
6. Лавренюк В. Системно важливі банки та їх вплив на стабільність банківської системи .В. Лавренюк .Дисертація , 2016. С. 108-110
7. Лавренюк В. Системно важливі банки та їх вплив на стабільність банківської системи / В. Лавренюк //2016 URL:https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2016/dis_Lavreniuk_V_V_V.pdf. (дата звернення 10.09.2021)
8. Макаренко Ю.П., Тригуб А.В. Економічна наука, 2017 рік. - URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2017/13.pdf (дата звернення 12.09.2021)

9. Мельниченко О.В. Аналіз грошових коштів та оцінка ліквідності банків. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. № 1 (16). С. 179–184
10. Огляд банківського сектору , листопад 2021 рік URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2021-11.pdf?v=4 (дата звернення 10.11.2021)
11. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк», Консолідована звітність 2020 рік, URL: https://www.oschadbank.ua/uploads/0/1167oschadbank_2020_fs_conso_ukr.pdf (дата звернення 16.09.2021)
12. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк» , Окрема фінансова звітність Разом зі звітом незалежного аудитора за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року URL: [https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-04/Oschadbank_2020 - UKR Separate FS.pdf](https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/2021-04/Oschadbank_2020_-_UKR_Separate_FS.pdf). (дата звернення 16.09.2021)
13. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк» , Показники діяльності URL: <https://www.oschadbank.ua/pokazniki-dialnosti> (дата звернення 17.10.2021)
14. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». Про банк. URL: <https://www.oschadbank.ua/about> (дата звернення 05.09.2021)
15. Офіційний сайт Національного банку України (стара версія) - Дані наглядової статистики URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (дата звернення 05.09.2021)
16. Офіційний сайт Національного банку України (стара версія) - Огляд банківського сектору, листопад 2020 року, URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2020-11.pdf?v=4 (дата звернення 10.10.2021)
17. Офіційний сайт Національного банку України - Огляд банківського сектору, серпень 2018 року, URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-serpen-2018-roku>. (дата звернення 10.09.2021)

18. Офіційний сайт Національного банку України - Огляд банківського сектору, серпень 2019 року, URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-serpen-2019-roku> (дата звернення 10.09.2021)
19. Офіційний сайт Національного банку України - Огляд банківського сектору, серпень 2020 року, URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-listopad-2020-roku> (дата звернення 10.09.2021)
20. Офіційний сайт Національного банку України: перелік системно важливих банків URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-onoviv-perelik-sistemno-vajlivih-bankiv-10928>. (дата звернення 10.09.2021)
21. Офіційний сайт Національного банку України: Системно важливі банки URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/about/sib>. (дата звернення 18.10.2021)
22. Офіційний сайт Національного банку України (стара версія): Нормативи ліквідності . URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123471 (дата звернення 10.09.2021)
23. Офіційний сайт Національного банку України (стара версія): Рентабельність. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123599 (дата звернення 23.09.2021)
24. Офіційний сайт Національного банку України (стара версія): Ринок платіжних карток України, URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219 (дата звернення 11.11.2021)
25. Парипа К. Сутність системно важливих банків та їх значення для забезпечення стійкості фінансового сектору країни .К. Парипа 2012 г. № 1. С. 136-146. URL: http://sn-ecomana.cfuv.ru/wp-content/uploads/2017/04/016_pary.pdf.
26. Пасічник І.В. , Кебедова К.Р. Достатність капіталу як чинник стабільності банківського сектору для забезпечення стратегічного розвитку банківської

системи. Випуск №19 - 2018. URL:

https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/169.pdf

27. Про затвердження Положення про порядок визначення системно важливих банків: постанова НБУ від 25.12.2014 №863 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0863500-14#n56> (дата звернення 23.10.2021)

28.. Про захист економічної конкуренції: Закон України, 2001. URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.

29. Сенищ П.М., Ткачук Н.М. Теоретичні аспекти стійкості банківської системи з позицій системного і синергетичного підходів. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2019. № 30. С. 36–44.

30. Сидоренко О.М. , Савченко Г.О, Кібік Н.С. Прибуток банку та фактори його формування. Випуск 9-1. Частина 2. 2014 ст.218-222 URL:

http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09-1/106.pdf (дата звернення 23.10.2021)

31.. Стратегія Національного банку. Програма дій 2020. URL:

https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU_Programa_dij_2020.pdf?v=4 .

32. Титаренко М.К. стаття . Декомпозиційний аналіз прибутковості банку 2015р.

URL:
<http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/16227/1/Титаренко%20М.%20К.%20Стаття.pdf> (дата звернення 19.11.2021)

33. Наглядова статистика дані 2018-2020рр. URL:

<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення 29.11.2021)

34. Фінансовий клуб- Довіра о банківської системи, 2020 рік , URL:

<https://finclub.net/ua/news/dovira-do-bankivskoi-systemy-na-vysokomu-rivni-popry-koronakryzu.html>

35. Шульга Н., Колодізева С. Ідентифікація системно важливих банків , Н. Шульга, С. Колодізева ,Вісник КНТЕУ. 2016. № 5. С. 82–98.
- 36.Щуревич О. І. Система банківського регулювання та нагляду в умовах відкритої економіки України. Рукопис. Гроші, фінанси і кредит. Львів, 2017. URL: https://lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/12/aref_shchurevych.pdf (дата звернення 10.11.2021)
- 37.Алескеров Ф. Т., Пеникас Г. И., Андриевская И. К., Григорьев Д. В., Львов Н. П., Малков Е. С., Никитин А. А., Анализ предложений по регулированию глобальных системно значимых банков , Банковское дело. 2011. С. 26–29. – (Russian source).
38. Вяткин В. Н., Гамза В.А. Базельский процесс: Базель-2 – управление банковскими рисками. М: «Экономика», 2007. 191 с
- 39.. Новикова В. Функционирование и регулирование системно значимых банков в Республике Беларусь // Банковский весник. – 2013. – № 8. – С. 33– 38.– (Belarusian source).
- 40.. Assessment of Basel III G-SIB framework and review of D-SIB frameworks Japan. URL: <http://www.bis.org/bcbs/publ/d371.pdf>. (дата звернення 16.08.2021)
- 41.Banking Regulation Global Guide URL: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/Browse/Home/International/BankingRegulationGlobalGuide_lrTS=20170524085026139&transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1&comp=pluk](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/Browse/Home/International/BankingRegulationGlobalGuide_lrTS=20170524085026139&transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1&comp=pluk) (дата звернення 19.10.2021)
- 42 Fitch Ratings-Mexico rules- July 2021 URL: <https://www.fitchratings.com/research/banks/mexico-tlac-rules-to-bolster-bank-capital-support-ratings-22-07-2021>. (дата звернення 10.11.2021)

43. FSB publishes 2020 G-SIB list, November 2020 URL:

<https://www.fsb.org/2020/11/fsb-publishes-2020-g-sib-list/> (дата звернення 27.10.2021)

44. Global systemically important banks: assessment methodology and the additional loss absorbency requirement (Covernote) // Basel Committee of Banking Supervision. – 2011 (November). – URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs207cn.pdf>.

(дата звернення 27.10.2021)

45. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, 2020 p.

URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/513831574784180010/pdf/Globa-1-Financial-Development-Report-2019-2020-Bank-Regulation-and-Supervision-a-Decade-after-the-Global-Financial-Crisis.pdf> (дата звернення 27.10.2021)

46. Praet P. Macro-prudential and financial stability statistics to improve financial analysis of exposures and risk transfers // Fifth ECB Conference on Statistics on “Central Bank statistics: What did the financial crisis change”. – 2010. – (19–20 October). – P. 52–62.

47. Systemically Important Financial Institution (SIFI), 31.05.2021 URL:

[https://www.investopedia.com/terms/s/systemically-important-financial-institution-sifi.asp#:~:text=A systemically important financial institution \(SIFI\) is a bank,if it were to collapse.](https://www.investopedia.com/terms/s/systemically-important-financial-institution-sifi.asp#:~:text=A systemically important financial institution (SIFI) is a bank,if it were to collapse.)

48. The Banking Regulation Review: Switzerland, May 2021 URL:

<https://thelawreviews.co.uk/title/the-banking-regulation-review/switzerland>

49. Understanding Financial Linkages: A Common Data Template for Global Systemically Important Banks // Financial Stability Board (FSB). – 2011 (6 October). URL: http://www.financialstabilityboard.org/publications/r_111006.pdf.

50. Yaseen Anwar: Managing Systemically Important Financial Institutions (SIFIs) // Speech by Mr. Yaseen Anwar, Governor of the State Bank of Pakistan, at the second

meeting of the Financial Stability Board (FSB) Regional Consultative Group for
Asia, Kuala Lumpur. – 2012.

**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2018 РОКУ
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2018 року	31 грудня 2017 року*
АКТИВИ:			
Готівкові кошти та рахунки у Національному банку України	14	10 600 815	12 228 420
Кошти в банках	15, 31	10 910 047	17 028 838
Похідні фінансові активи	16, 31	-	21 767 424
Кредити, надані клієнтам	17	67 543 176	74 502 538
Інвестиції	18, 31	116 590 238	98 104 393
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	20, 31	24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість	19	796 869	-
Основні засоби та нематеріальні активи	21	8 953 527	7 614 578
Передплата з податку на прибуток	-	267 324	294 694
Інші активи	22	2 065 173	2 276 811
ВСЬОГО АКТИВІВ		217 751 969	233 842 496
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:			
Кошти банків	23, 31	54 074	6 435 248
Рахунки клієнтів	24, 31	154 016 454	150 151 178
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	25, 31	34 496 675	34 548 265
Інші залозичені кошти	26, 31	6 818 734	7 299 686
Інші зобов'язання	27, 31	1 013 391	719 458
Субординований борг	28, 31	2 879 790	2 903 463
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	12	130 137	533 569
Всього зобов'язань		199 209 255	202 590 867
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
Акціонерний капітал	29	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель	-	1 821 887	1 822 086
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-	215 554	725 456
Непокритий збиток	-	(33 219 707)	(21 020 893)
Всього власного капіталу		18 542 714	31 251 629
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		217 751 969	233 842 496

*Банк початково застосував МСФЗ 9 з 1 січня 2018 року. Згідно обраного методу переходу, порівняльна інформація не була перерахована (Примітка 5). В результаті переходу на МСФЗ 9, Банк змінив презентацію деяких статей, презентація порівняльної інформації була змінена відповідно (Примітка 5).

Від імені Правління:

А. Г. Пишний
Голова Правління

25 квітня 2019 року

Виконавці: Рибалка О. В., Заднепровський К.Г., 278-60-22

Примітки на сторінках 8-117 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

**АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»
(раніше – публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»)**

**ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2019 РОКУ
(у тисячах гривень)**

	Примітки	31 грудня 2019 року	31 грудня 2018 року
Активи			
Готівкові кошти та рахунки у Національному банку України	13	36 692 395	10 600 815
Кошти в банках	14	20 155 539	10 910 047
Кредити, надані клієнтам	15	65 168 344	67 543 176
Інвестиції	16	113 616 183	116 590 238
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	18	24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість	17	809 070	796 869
Основні засоби та нематеріальні активи	19	9 947 977	8 953 527
Передплата з податку на прибуток		270 256	267 324
Інші активи	20	2 416 557	2 065 173
Всього активів		249 101 121	217 751 969
Зобов'язання і власний капітал			
Зобов'язання:			
Кошти банків	21	58 040	54 074
Рахунки клієнтів	22	202 143 040	154 016 454
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	23	18 303 243	34 496 675
Інші запозичені кошти	24	4 430 083	6 618 734
Інші зобов'язання	25	1 782 373	1 013 391
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	11	369 794	130 137
Субординований борг	26	2 462 640	2 879 790
Всього зобов'язань		229 549 213	199 209 255
Власний капітал:			
Акціонерний капітал	27	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 817 194	1 821 887
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 018 205	215 554
Непокритий збиток		(33 008 471)	(33 219 707)
Всього власного капіталу		19 551 908	18 542 714
Всього зобов'язань і власного капіталу		249 101 121	217 751 969

Від імені Правління:

А.Г. Пишний
Голова Правління

15 травня 2020 року

Г.С. Костенко
Головний бухгалтер

15 травня 2020 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Задніпровський К.Г., 537-47-84

Примітки на сторінках 8-112 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2020 РОКУ
(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	13	26 514 696	56 802 954
Кошти в банках	14	100	44 980
Кредити, надані клієнтам	15	63 226 077	65 168 344
Інвестиції	16	130 251 541	113 616 183
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії	18	24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість	17	633 526	809 070
Основні засоби та нематеріальні активи	19	9 725 360	9 947 977
Передплата з податку на прибуток		275 237	270 256
Інші активи	20	2 887 547	2 416 557
Всього активів		233 538 884	249 101 121
Зобов'язання і власний капітал			
Зобов'язання:			
Кошти банків	21	5 823 982	58 040
Рахунки клієнтів	22	186 167 805	202 143 040
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	23	11 744 323	18 303 243
Інші заборочені кошти	24	4 452 649	4 430 083
Інші зобов'язання	25	1 904 852	1 782 373
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	11	233 834	369 794
Субординований борг	26	1 276 240	2 462 640
Всього зобов'язань		211 603 685	229 549 213
Власний капітал:			
Акціонерний капітал	27	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 572 968	1 817 194
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		976 060	1 018 205
Непокритий збиток		(30 338 809)	(33 008 471)
Всього власного капіталу		21 935 199	19 551 908
Всього зобов'язань і власного капіталу		233 538 884	249 101 121

Від імені Правління:

С.В. Наумов
Голова Правління

21 квітня 2021 року

Г.С. Костенко
Головний бухгалтер

21 квітня 2021 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84

Примітки на сторінках 8-104 є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

**АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»**

**ПРОМІЖНИЙ СКОРОЧЕНИЙ ОКРЕМИЙ ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
СТАНOM НА 30 ЧЕРВНЯ 2021 РОКУ
(у тисячах гривень)**

	Примітки	30 червня 2021 року	31 грудня 2020 року
АКТИВИ:			
Грошові кошти та їх еквіваленти	13	41 101 929	26 514 696
Кошти в банках	14	100	100
Кредити, надані клієнтам	15	69 462 152	63 226 077
Інвестиції	16	125 208 550	130 251 541
Інвестиції в дочірні компанії та асоційовані компанії		24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість		633 526	633 526
Основні засоби та нематеріальні активи		9 384 305	9 725 360
Передплата з податку на прибуток		422 165	275 237
Інші активи	17	2 278 674	2 887 547
Всього активів		248 516 201	233 538 884
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:			
Кошти банків	18	7 314 642	5 823 982
Рахунки клієнтів	19	203 315 075	186 167 805
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	20	9 576 827	11 744 323
Інші залозичені кошти	21	3 581 040	4 452 649
Інші зобов'язання	22	2 117 143	1 904 852
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток		184 823	233 834
Субординований борг	23	1 050 851	1 276 240
Всього зобов'язань		227 140 401	211 603 685
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ:			
Акціонерний капітал	24	49 724 980	49 724 980
Резерв переоцінки будівель		1 571 943	1 572 968
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		736 924	976 060
Непокритий збиток		(30 658 047)	(30 338 809)
Всього власного капіталу		21 375 800	21 935 199
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ		248 516 201	233 538 884

Від імені Правління:

С.В. Наумов
Голова Правління

29 липня 2021 року

(Signature)

Г.С. Костенко
Головний бухгалтер

29 липня 2021 року

Виконавці: Рибалка О.В., 537-47-75, Заднепровський К.Г., 537-47-84
Примітки на сторінках 8-46 є невід'ємною частиною цієї проміжної скороченої окремої фінансової звітності.

Частка АТ «Ощадбанк» у СВБ

Напрями залучення та розміщення коштів	2018 р.		2019р.		2020р.	
	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %	Сума, тис грн	Питома вага, %
Активи	292457443,37	19,61	280407431,40	18,04	268398897,68	15,33
Зобов'язання	198236607,21	21,08	196540021,02	19,87	205875167,17	16,26
Капітал	13364605,76	13,63	19159889,19	13,52	24213381,23	15,41
ОВДП	93667478,60	27,28	83730676,30	26,80	92070323,00	21,79
Кредити	61966914,79	14,55	66006304,52	15,16	63895018,38	14,28
Депозити	151447721,40	19,40	198808732,52	21,83	184886207,47	16,16
Цінні папери, , (обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід)	57161707,63	26,80	38228273,47	19,64	12832970,97	4,79
Цінні папери, (обліковуються за амортизованою вартістю)	17836598,93	33,60	36809510,86	30,89	71266301,52	31,49